

УДК 355.4

Ю.Ф. Кучеренко

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Харків

СУЧАСНІ БОЙОВІ ДІЇ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАНЬ ТАКТИЧНОГО РІВНЯ, ЩО ПРИЙМАЮТЬ В НИХ УЧАСТЬ

У статті наводиться характеристика сучасних бойових дій, їх особливості та розкриті основні вимоги, яким повинні відповідати різні формування тактичного рівня для їх ефективного застосування при виникненні певних загроз для держави.

Ключові слова: бойові дії, вимоги, тактичний рівень, управління, формування.

Вступ

Постановка проблеми. Сучасні бойові дії (локальні конфлікти), що проводились в ХХІ столітті за участю збройних сил, в тому числі і США, характеризувались масованим застосуванням засобів повітряно-космічного нападу та застосуванням мобільних, добре озброєних міжвидових угруповань (МУ) збройних сил (ЗС), що вирішували різноманітні завдання з ліквідації тієї чи іншої загрози.

Сучасні бойові дії (БД), значно відрізняються від збройної боротьби минулого століття своїми особливостями, а саме:

відсутністю суцільної лінії фронту між військами;

великою динамічністю зміни обстановки особливо на тактичному рівні в зоні ведення бойових дій;

застосуванням різноманітних інформаційно-аналітичних та розвідувально-ударних систем і їх комплексів;

нанесенням ударів засобами високоточної зброї по найважливішим об'єктам адміністративного, промислового та військового призначення;

розширенням переліку задач, що виконувались різними МУ при їх застосуванні.

Дані обставини потребують вивчення особливостей ведення сучасних БД для визначення основних вимог, яким повинні відповідати частини (підрозділи) тактичного рівня що б ефективно застосуватись в них.

Аналіз літератури. В наведеній літературі [1 – 13] розглядаються питання щодо основних ознак ведення сучасних війн, напрямів будівництва військ та способів їх застосування, проведення сучасних інформаційних війн, створення перспективних інформаційних і автоматизованих систем управління військами та зброєю але розгляду питання відповідності частин (підрозділів)

тактичного рівня збройних сил вимогам ведення сучасних бойових дій в них уваги не приділялось.

Головна мета статті полягає в розгляді вимог до формувань тактичного рівня для їх відповідності умовам ведення сучасного бою.

Основна частина

При веденні сучасних бойових дій підтверджується тенденція щодо поступового зменшення загального терміну їх дії, особливо на тактичному рівні, при цьому відбувається зріст швидкості зміни обстановки в зоні їх ведення. Війська комплексно застосовують різні інформаційні, аналітичні комплекси і системи, в тому числі інтегровані автоматизовані системи управління для забезпечення завоювання і утримання інформаційної переваги над противником.

Все це підтверджує той факт, що результат сучасного бою буде визначатись не тільки співвідношенням традиційних показників сил і засобів угруповання військ, що протидіють один іншому (кількості оперативних і тактичних бойових груп (ТБГ), якістю їх озброєння і техніки, можливостями поповнення матеріально-технічними ресурсами), а в основному перевагою в функціонуванні систем управління, розвідки, радіоелектронної боротьби, а також можливостями комплексного, синхронізованого за часом застосування усіх вогневих засобів у всій зоні конфлікту на всю глибину оперативної побудови військ противника. Найважливішу роль в здійсненні глибокого ураження противника в зоні конфлікту має авіація, ракетні війська та артилерія, а також різні мобільні формування. Вони повинні поєднуватись в інформаційно-технічному та управлінському плані, за допомогою автоматизованих систем різного призначення, в бойові системи оперативно-тактичних бойових груп (ОТБГ).

Тож, якими повинні бути формування тактичного рівня (ОТБГ, ТБГ), щоб максимально відповідати умовам сучасного бою.

Вони повинні відповідати наступним вимогам:
у структурному відношенні відповідати принципу модульності і утворюватись як сукупність різних міжвидових компонентів, для вирішення певних завдань;

у функціональному відношенні бути багатоцільовими за призначенням;

у оперативному відношенні мати максимальні показники бойової готовності та тактичної мобільності;

у чисельному відношенні бути невеликими за кількістю особового складу (ОС) і техніки але при цьому мати широкі можливості щодо вогневого ураження військ противника;

у відношенні оснащення озброєнням і військовою технікою повинні мати на озброєнні сучасні засоби, комплекси та системи, які б дозволяли вести ефективну боротьбу як з наземними, так і з повітряними (морськими) засобами противника;

у відношенні до процесу управління ними вони повинні бути максимально комп'ютеризованими.

Стосовно модульності побудови тактичних формувань, то вони повинні складатись з різних міжвидових та міжродових компонентів збройних сил (підрозділів чи окремих груп сухопутних військ, повітряних сил, сил флоту), які зведені в відповідну ОТБГ або ТБГ, що виконують бойові завдання як у складі міжвидового угруповання військ (коаліційних військ, об'єднаних сил), так і самостійно. Їх модульна структура і різномірність дозволяє за короткі терміни створювати тимчасові тактичні формування різного складу (високо мобільні батальйонні і ротні тактичні групи) у відповідності до вимог сучасного бою.

Багатоцільове призначення формувань тактичного рівня визначається високою динамічністю зміни обстановки в ході ведення сучасного бою, а тому в ході операції можливе вирішення додаткових завдань.

В поєднанні з їх модульністю побудови, це дозволяє в стислі терміни доукомплектувати відповідні тактичні групи відповідними компонентами (наприклад зі складу армійської авіації, аеромобільних підрозділів, артилерійських груп) для виконання нових завдань, в тому числі і специфічних.

Для того що б миттєво реагувати на зовнішні та внутрішні загрози формування тактичного рівня повинні мати високу ступінь бойової готовності (враховуючи ситуацію в Кримській автономній республіці наприкінці лютого 2014 року) термін їх перебазування в любую точку країни повинен бути не більше однієї доби з можливістю їх негайного вводу в бій.

Всі бойові засоби та техніка, що є у складі оперативного-тактичних бойових груп (тактичних

бойових груп) повинні мати однакові універсальні характеристики щодо їх мобільності (швидкості пересування, запасу ходу, оперативності розгортання та згортання, а також розвід захищеності) які б відповідали умовам ведення сучасного бою.

Враховуючи те, що в сучасному бою широко застосовуються різні засоби ураження, починаючи від звичайних засобів, засобів високоточної зброї, вогневих засобів площинного характеру, а також різні інформаційні системи (комплекси), в тому числі розвідувальні, що забезпечують виявлення військ противника та у відповідні терміни нанесення по ним удару, то, щоб забезпечити відповідні показники тактичної мобільності цих формувань, вони повинні бути невеликими за кількістю особового складу (починаючи приблизно від 50 та 100 чоловік і закінчуючи 600 чоловіками в залежності від визначених їм завдань у складі тактичної бойової групи та від 1000 до 2500 чоловік у складі ОТБГ), при цьому дані формування повинні мати широкі можливості щодо вогневого ураження військ противника на всю глибину його оперативної побудови.

Стосовно оснащення формувань тактичного рівня озброєнням і військовою технікою, то вони повинні бути оснащені перспективними бойовими засобами і системами, в першу новго сімейства броньованих машин (в тому числі багатоцільових дистанційно керованих), інтелектуальною зброєю, яка б ефективно протидіяла як засобам наземного нападу так і повітряного нападу (морського), безпілотними літальними апаратами різного призначення, Всі ці засоби і системи повинні інтегруватись в систему управління ОТБГ (ТБГ) та функціонувати в єдиному командно-інформаційному просторі (ЄКІП).

Комп'ютеризація процесу управління формуваннями тактичного рівня визначається максимальним ступенем автоматизації всіх складових цього процесу, кінцевою метою якої є забезпечення інформаційної переваги над противником за рахунок впровадження автоматизованих систем різного призначення (комплексів засобів автоматизації, джерел інформації), які б в процесі свого функціонування формували для органів управління ОТБГ (ТБГ), а також окремих військовослужбовців ЄКІП. Використання якого органами управління дає їм можливість географічно знаходячись у різних частинах зони ведення бойових дій через єдине представлення інформації щодо ходу зміни обстановки близькому до реальному масштабу часу досягати високого рівня сумісності та взаємодії зусиль усіх компонентів формувань тактичного рівня і їх бойових засобів щодо ліквідації противника (угруповань військ, любых об'єктів та цілей ураження) за єдиним задумом командування і синхро-

нізовано у часі, що збільшує могутність оперативного-тактичних бойових груп (тактичних бойових груп) по відношенню до інших угруповань військ, які мають аналогічне озброєння і техніку, але не використовують єдиний командно-інформаційний простір.

Формування тактичного рівня, які будуть максимально відповідати вимогам сучасного бою зможуть виконати поставлені їм завдання в стислі терміни з мінімальними втратами з боку особового складу, озброєння і військової техніки.

Висновок

Вивчення загальних питань щодо ведення сучасних бойових дій дозволить визначити основні вимоги до перспективних формувань тактичного рівня, що приймають в них участь.

Вони повинні уявляти собою сукупність міжвидових компонентів і бути багатоцільовими за призначенням, при цьому бути добре озброєними, мати максимальну ступінь бойової готовності і тактичної мобільності, а також бути оснащеними сучасними системами управління військами і зброєю.

Все це надасть змоги оперативному-тактичним бойовим групам (тактичним бойовим групам) якісно виконувати поставлені їм завдання при застосуванні їх в сучасних бойових діях і ефективно вести боротьбу з противником.

Список літератури

1. Кучеренко Ю.Ф. Деякі особливості сучасних локальних війн / Ю.Ф. Кучеренко, О.М. Гузько // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил. – Х: ХУПС, 2008. – Вип. 2 (17). – С. 20-23.
2. Заяц В. Сухопутные войска США : основные направления строительства / В. Заяц, О. Янов // Зарубежное военное обозрение. – 2007. – №7. – С. 21-27.
3. Кучеренко Ю.Ф. Основні шляхи розвитку систем управління військами та зброєю на сучасному етапі / Ю.Ф. Кучеренко, О.М. Гузько // Системи озброєння і військова техніка. – Х: ХУПС, 2008. – № 4 (16). – С. 73-76.

4. Раскин А.В. Сетецентрическая война-война информационной цивилизации / А.В. Раскин, В.С. Пеляк // Зарубежное военное обозрение. – 2008. – № 4. – С. 73-80.

5. Кондратьев А. Реализация концепции «сетецентрическая война» в ВВС США / А. Кондратьев // Зарубежное военное обозрение. – 2009. – №5. – С. 44-49.

6. Корчагин С. Зарубежные концепции ведения нетрадиционных боевых действий в локальных конфликтах / С. Корчагин // Зарубежное военное обозрение. – 2007. – № 8. – С. 3-7.

7. Странников А.М. Информационная борьба у военных конфликтах второй половины XX столетия / А.М. Странников. – К.: Альтерпрес, 2006. – 191 с.

8. Паршин С.А. Современные тенденции в теории и практике совершенствования оперативного управления вооруженными силами США / С.А. Паршин, Ю.Е. Горбачев, Ю.А. Кожанов. – М.: Едиториал УРСС, 2009. – 80 с.

9. Фролов В.С. Структурно-логична схема Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України / В.С. Фролов // Наука і оборона : науковий журнал. – К.: МО України, 2012. – № 1. – С. 15-23.

10. Демідов Б.О. Принципи формування обрису Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України / Б.О. Демідов, Ю.Ф. Кучеренко, О.Ф. Величко // Наука і оборона : науковий журнал. – К.: МО України, 2013. – № 2. – С. 47-53.

11. Асимметричное противодействие в сетецентрической войне / П.А. Дульнев, В.Г. Ковалев, Л.Н. Ильин // Военная мысль. – 2011. – № 10. – С. 3-8.

12. Сидорин А.Н. Вооруженные силы США в XXI веке / А.Н. Сидорин, В.М. Прищепов, В.П. Акуленко. – М.: Военная книга, 2013. – 800 с.

13. Вооруженные силы зарубежных государств: Информационно-аналитический сборник / А.Н. Сидорин, Г.М. Минганин, В.М. Прищепов, В.П. Акуленко. – М.: Воениздат, 2009. – 528 с.

Надійшла до редколегії 4.02.2015

Рецензент: д-р техн. наук проф. О.В. Лемешко, Харківський національний університет радіоелектроніки, Харків.

СОВРЕМЕННЫЕ БОЕВЫЕ ДЕЙСТВИЯ И ОСНОВНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К ФОРМИРОВАНИЯМ ТАКТИЧЕСКОГО УРОВНЯ, КОТОРЫЕ ПРИНИМАЮТ В НИХ УЧАСТИЕ

Ю.Ф. Кучеренко

В статье приводится характеристика современных боевых действий, их особенности и раскрыты основные требования, которым должны соответствовать различные формирования тактического уровня для их эффективного применения при возникновении соответствующих угроз для страны.

Ключевые слова: боевые действия, требования, тактический уровень, управление, формирование.

THE MODERN COMBAT OPERATIONS ACT AND BASIC DEMANDS THE TACTICAL LEVEL FORMATIONS THEIR TAKING PART IN THEM

Yu.F. Kucherenko

The article uncovers characteristics modern battle, theirs peculiarity and uncovers basic demand of the formation tactical level to they effective application when origin menace for country.

Keywords: battle act, demand, tactical level, control, formation.